

2 Korin

0

Sansandek gigerta Pol mar tonan uliq Korin-ib lahta Gamuk ameb lehaqta

Yesus ago on mataw uliq Korin-ib osiyta na gilikmanib mataw asor eraqim Pol agilehunan kazaq bilaqiy, Pol amileq iyad in aposel diq a haiqta haqiy. Haqsa Korin on mataw girerey emad Pol hulosan ton yaqay. Sa Pol afaqan na ahol waqad in mataw na gigez amenin emim gamuk araq awaz meqin diqta sansandekib mar tonim uliq Korin-ib eman tilah. Teq sansandek na nabag iyan muran i a hi wazauqta. Ari Korin sansandek na waqim ahol waqan Pol ago gamuk giquitil uluman in ginad ayahmo meqniy. Ginad meqniysa in ginad buliyim Pol ago hib ta boliy. An Pol nazaq huritim in anad dimniysa in gimen sansandek kaqmo mar tonim in aposel akabiyen alulin diq gibilen has (2 Korin 1.1-7.16).

Teq kam nab Yesus ago on mataw saw Judiya-ibta na meqin diq iyim ossa Yesus ago on mataw gidauhan asor saw Masedoniya-ibta na teq saw Akaya-ibta na in gimen mani humab tuwol yaqay. Sa tekomo Korin on mataw mani asor emnan tibilaqiyimo. Nazaq iyan sansandek kab Pol in Korin gigem wazid eraqsa in mebmemo mani emnan bilaqiyta nazaq in tiqem daqay haqad in atoran nogmo gibilan (2 Korin 8.1-9.15).

Ari abeb Pol ago bab na a ta eraqim in Pol abin wazan diq wom. In bilaqiy, Pol ago zaway haiqqam haqiy. In gamuk anonon a hi bilaqaqta haqiy. In Kraiis ago a hi hurit kemad in Kraiis ago gamuk bilaqgo abin haiqta haqiy. Haqan Pol gamuk na huritim aqutil tartay. Sa in ahol adanin qwayad inmo ahol abin iluwad in aposel akabiyani diq emaqta na awagamun tigibilen siram (2 Korin 10.1–13.10).

God Aposel gibenab kabiy amta na ago Pol bilam

¹ Ari yaqmo Pol. God-mo anad bilaqan ya Kraiis Yesus ago Aposel iyta. Ya imaqqbab Timoti inaq i sansandek ka ne God ago on mataw Yesus ago nan huritad uliq Korin-ib osayta na teq saw Akaya-ib God ago on mataw tawonta na bunmo gimen sansandek ka i mar tonim eman leh negaq.

² I Gimam God teq Iyahta Yesus Kraiis inaq in gigem dimunta negad in ne gigem emid kiskismo usan.

God Pol ulumsihta na ago Pol esey ug

³ Ari i God abin iluwuq. In i gigo Iyahta Yesus Kraiis ago God teq in Yesus Amamtamo. Teq i afaqan amo amo waqad ginad meqniysa ossa i Gimam God in i ginan anad meqniysa ginad waqaqta.

⁴⁻⁵ Afaqan nagan i giholib gwahtiqa in i ginad waqsa i gigem kiskismo usaqta. Na ezaqgo Kraiis santitiiy ayahmo sorta na asor i giholib bolsa i santitiiy kabemmo sorauqtamo. Ad nazaqmo i Kraiis aholib soqotim inaq ossa in agem

kiskismo usaqta na ayahmo diq iyim in wazbalim i gigemab tubolaqtamo. Nazaq iyan God i gigem eman kiskismo usaqta nazaqmo i on mataw gigo afaqan amo amo usaqta na ginad waqsa in gigem kiskismo usaqmo.

⁶ I ne gilumsiheq giqemid ne ban dimuntab osad gigem kiskismo usdaq haqad i ne gimen afaqan sorad gihol afaqan diq iyaqta. Teq i afaqan sorsa God i ginad waqsa i gigem kiskismo usaqta. Sa ne nazaq i gibiyad i santitiy sor nogmo ne sorad nan kabemmo a hi bilaqsa God ne ginad waqad teq in ne gigem eman kiskismo usaqtamo.

⁷ I ginad emauq, I santitiy sor nogmo ne sorsa God i gilumsihad gigem eman kiskismo usaqta nazaqmo in ne gilumsihad ne gigem eman kute nemaqtamo. Nazaq iyan i ne ginan ginadnad a hi emad bilaqauq, Ne zaway diq iyeq turad a hi woq daqay haqauq.

⁸ Ya imaqbaban, ya saw Esiya-ib osad afaqan sorta na ago gibilensa ne huritiy. Afaqan ayah diqta na ya iholib gwahtiqaan ya sorgo biyab a hi iysa in yaqgo zaway bayan diq wom. Sa ya bilaqyaiq, Ya tumoqdaiq daqagya haqyaiq.

⁹ Helmo diq. Ya ihol loyinat ya bilaqne mat wol emid moqgo ayon bilaqiyta nazaq nog ya ihol loyinyaiq. Kam nab yaqmo ihol ulumsihgo yaqgo zaway tihiqiy. Nazaq iyan ya ihol bunmo eman God mataw tumoqiyta giwazan ta eraqayta na ago hib usyaq.

¹⁰⁻¹¹ Sa afaqan meqin diqta na ya inol eman moqnan tonsa God ya ilumsihim ta iwam. Ad nazaqmo in tiqilumsih tutdaqta. Ya inad bunmo God amomo ago hib eman usaqta. Nazaq iyan

ya inad emaiq, Abeb afaqan araq meqinta imeqin tonnan tonsa ne ya ilumsihad imen God bulonsa in a ta ilumsihdaq haqaiq. Ne kabemmo nazaq emsa teq God ne gigez huritad tiqidimun tondaq. Sa on mataw kabemmo God ya ilumsihta na anadin emad in God esey tuqug daqay.

Pol gamuk helta Korin on mataw gibilan

¹² Ari ya kazaq ihol abin iluwaiqta. God ya inad wamuzsa ya imileq a hi iyad on mataw bunmo gigo hib ya daq titnonta emad ya inad giger a hi iyaqta. Helmo, ya igem nazaq diq loyinat bilaqaiq. Teq yaqgo luw os na ya mataw og kabta ginad muzinim a hi luwaiqta. Haiqgam. God-mo agem dimunta yagad dante dimunta na iqisihunta. Iqisihunan ya dante na muzad ya ne gigo hib mat nazaq diqta iyim yaqgo daq na ya ne ayahmo giqisihunaiqta.

¹³⁻¹⁴ Giqisihunad ya ne gimen gamuk araq ne ginad a hi em has daqayta a hi mar tonaiq. Haiqgam. Gamuk ne ahol waqad alulin ginad em has daqayta naqmo ya ne gimen mar tonaiq. Teq ya inad emaiq, Ya mat ezaqta na ago asormo ne tuhuritiyta haqaiq. Ad ya inad ayahta na ne yaqgo hurit kemeq ne ya inan ginad em hasiy haqaiq. Ne yaqgo ginad em hasid teq Iyahta Yesus ta boldaqta nab ya in ameb turad ne gibin iluwdaiqta nazaqmo ne ya ibin tiqiluw daqaymo haqaiq.

¹⁵⁻¹⁶ In nazaq diq tiqiydaq haqad ya ime gigermo ne gigo hib le gibiydaiq haqad inad emta. Ya saw Masedoniya-ib lehad danmeb ya le ne tigibiydaiq hay. Gibiyad teq ya gihulosad

Masedoniya-ib le oseq teq ya muleqeq ta bolad a ta gibiy tondaiq hay. Gibiysa teq ne ya ilumsiheq iqemid ya saw Judiya-ib ta boldaiq hay. Ya nazaq ime gigermo ne nenaq ossa God ame gigermo ne gidimun tondaq hay.

¹⁷ Teq ya inad buliyim nazaq a hi em. Nazaq iyan ne ya inan ginad ezaq emay? Ya ne gibiyinan bilayta na ya inad a hi em hasimmo nazaq bilayta ye? Mataw og kabta giqez giger iyaqta nazaq ya emta ye? Mataw na bilaqay, Eqe ya tiqemdaiq haqayta teq in ginad hi emgo ulilemim usaqta. Ya mat nazaqta iyim gamuk haresmo gibilenta ye? Haiq diqmo.

¹⁸ God in ago gamuk muzin bugaqta nazaqmo ya emaiqtamo. Ya iqez giger iyim ya eqe nemim teq a ya haiqgam ta nemaqmo nazaq ya a hi gibilenaiqta.

¹⁹ Kwaziqmo i le God atatin Yesus Krai anan gibilenta nab yaqmo Pol teq ya iyogniz Sailas ayow Timoti inaq i giqez giger iysa i eqe nemad haiqgam a hi bilawmo. Haiqgam. Krai aqez giger a hi iyaqta. In aqez amulikmo eqemo nemaqta.

²⁰ Na ezaqgo God i gidimun tonnan hel diqmo bilamta agamukan kabemmo giqusaqta na bunmo Krai ago hib anon tiqemim usaq. Nazaq iyan i Krai inaq soqotim osad God i gidimun tonnan bilamta na i anadin emad i gamuk na anan hel diqtaqmo haqauqta. Haqsa God i gigo hib abin ayahta waqauqta.

²¹ Teq God inmo i nenaq ara qibmo giqeman i bunmo Krai aholib soqotim inaq osad i giwaz diq meqniyim osauqta. Ossa God i gitowun eman i in

amomo agota tiqiyim osauqta.

²² I inmo ago iyeq osamta haqad in ago gunun i giholib emim teq in ago Bugaw Dimunta igan i giduganib usaqta. Ussa i ginad emauq, God ago os dimunta in ignan bilamta na ago atowun kawaqmo i tuwazauq haqauq.

Pol uliq Korin-ib hidmo a hi lah

²³ Ari ya ne gigo hib a hi lehta na alulin in kazaq. Ya afaqan araq ayahta a ta negid ne ginad ayahmo meqniydaq haqad ya ne gigo uliq Korin-ib hidmo a hi leh. God ya ibiysa ya hel diqmo bilaqaiq.

²⁴ Teq i ne ginad helta na wamuzad kazaq ne ginad emiy haqad nazaq i a hi emauqta. Haiqqam. Ne ginad helmota na awaz meqniyim ussa ne zaway iyim turayta. Nazaq iyan yaqmo Pol teq ya iyogniz nenaq i ne gigo kabiy araqibta iyim i ne ginad emid dimniydaq haqad i ne nenaq garab kabiy emauqta.

2

¹ Nazaq iyan ya inad tiqem, Ya ne gigo hib muleqeq ta lehid ne gihol afaqan diq a ta iydaq haqad ya ne gigo hib hidmo a hi leh.

² Ya ne gigem emid afaqan iyid teq nog ya igem emid dimniydaq? Na haiqqam. Ne gimomo ya igem eman dimniyaqta.

³ Na ago ya ne gigo hib a hi lehad ya inadta na bunmo sansandekib ne gimen mar tonan lahta. Ne gimomo ya igem eman dimniyaqta. Nazaq iyan ya ne gigo hib leheq ihol afaqan iyeq osnan hulosyaiq. Ad ya inad emyaiq, Ne

yaqgo sansandek na waqeq ahol waqad ne gigo afaqan na wastitayid dimniyid teq ya le tigibiy-daiq haqyaiq. Gibiyad ya ne ginan inad dimniysa ne ginad dimniy daqaymo haqyaiq.

⁴ Helmo ya ne gimen sansandek araq na mar tonad ya inad meqniysa igem afaqan diq iysa ya ime kabemmo gaqyaiq. Teq ya ne giquitil emid tartaydaq haqad gamuk na a hi mar ton. Haiqgam. Ya ne ginan inad ayahmo bilaqsa ya igem ne gigo hibmo diq usaqta na ago ya gibilen kemnan haqad ya sansandek na ne gimen mar tonta.

Krais ago on mataw Korin-ib osayta na in giyow ago daq meqinta na walemad anadin a ta hi em daqay

⁵ Ari ne gigo hib mat afaqan eman gwahtimta na in ya imomo igem eman afaqan a hi iy. Teq ya daq na agamukan kabemmo atoranmo bilaqnan ituw hiqiysa ya kazaq siqim bilaqdaiq. In ne asor kabemmo inaqmo gigem eman afaqan tiqiymo haqdaiq.

⁶ Teq ne gigo mataw kabemmo mat na wastitayad faq ugan in mat daq nazaq amta na ahunmo tiqiy.

⁷ Nazaq iyan ne amenin araq a ta hi ugad ne in ago daq meqinta na walemad anadin ta hi emiy. Ad ne in anad waqsa agem kiskismo usan. Luweq in anad ayahmo diq meqniysa in afaqan na sorgo biyab a hi iydaq.

⁸ Nazaq iyan ya ne gibilenaq, Ne mat na a ta waqad ne in anan ginad bilaqaqta na ago bulonid in hurit keman haqaiq.

⁹ Ne mat na ago daq wastitay daqay haqad ya sansandek araq na ne gimen mar tonta. Mar tonim ya ne gilum waqid ne yaqgo nan bunmo hurit daqay o haiq haqad ya mat na wastitaygo gibilenta.

¹⁰ Ari ne mat na ago daq meqinta walemad anadin a ta hi emsa ya nazaqmo daq meqinta na tuwalemdaiqmo. Helmo, mat na ya a hi imeqin tonta. Teq ya ne gilumsihnan haqad Kraiss ameb ya mat na ago daq inadib tuwalemai.

¹¹ I nazaq an asen baysihsa teq Satan kat igad i gidanin a hi qwaydaq. Haiqqam. I Satan ago daq bunmo tuhurit kemim i nazaq an tuqulumsihamta.

Pol uliq Trowas-ib Taitus ahol a hi waqim anadnad am

¹² Ari ya Kraiss awagamun dimunta bilaqnan haqad uliq Trowas-ib le tugwahtiqaan Iyahta yaqmen dan hasan ya gamuk bilaqgo adanteqin inaq tiqiyta.

¹³ Ta teq ya imaqqab Taitus uliq nab ahol a hi waqim ya igem kiskismo a hi usyaq. Ya inad emyaiq, Ya Taitus ahol waqsa in ne ginan ibilenid teq ya igem kute nemdaq haqyaiq. Nazaq haqad ya Trowas on mataw gihulosim saw Masedoniya-ibmo tileh.

Aposel God ago zaway amalib bab giquriyamta

¹⁴ Teq ya God esey diq ugaiq. In Kraiss eman bolim in ago bab bunmo ginolim tigiquriyam bugta. Giquriyam bugim in i bab gibenab giwaqan i Kraiss aholib tisoqot. Soqotan teq God

i giwaqim giqad on mataw bunmo gimeb lehad in danmeh lehsa i muzim inaq lehauqta. In uliq saw bunmo i giqad lehsa i on mataw Kraiss anan gibilensa in huritayta, bilaqne faq aqasin ahuran dimunta gwahtiqim saw bunmo waleq tonaqta nazaq nog.

¹⁵ Helmo Kraiss ago tamaz in God ugta na ahuran nog igmo. Ad i gihuran na gwalad on mataw God gilumsihim giwaqta na gimotgub woqad in mataw timeqniy hasayta na gimotgub tuwoqam.

¹⁶ Mataw timeqniy hasayta na i gihuran huritsa in bilaqne nagah tumomta ahuran nog iyaqta. Iysa in moqeq meqniy has daqayta na ago in ginad emayta. Sa on mataw God gilumsihim giwaqta na i gihuran huritsa in dimun diq bilaqne nagah tutimmo kayeqmo osaqta ahuran nazaq nog iyaqta. Iysa mataw na tuteqmo kuluwa-kuluwmo os daqayta na ago in ginad emayta. Nazaq iyan nog diq inmo ago zawayib Aposel akabiyann ka tiqemdaq?

¹⁷ Mataw kabemmo God ago gamuk on mataw negad amenin mani waqayta nazaq i a hi emauqta. Haiqqam. God-mo i giqeman lehsa in i gibiy kemma i in ago kabiy emauqta. Teq i Kraiss inaq soqotim osad i God ago gamuk bilaqad gimileq a hi iyauqta.

3

Aposel in God ago maror muturta na ago kabibiy matawta

¹ Ari ya gamuk teko bilaqim bolta nab ya iyogniz nenaq i gibin a ta iluwann haqad ya

bilayta ye? Helmo mataw pesanta ne gigo hib le God ago kabiy emnan bilaqsa in gigo walmataw asor in mataw na gibin dimunta sansandekib mar tonim negan in wazim a le ne giqisihunayta. Teq ne ginad i gigo walmataw nazaqmo i gibin sansandekib mar toneq emid ne gigo hib lehid ne i gigo hurit kem daqaymo haqay e? Teq i le uliq araqaq kabiy tiqemnan haqsa ne i gilumsiheq i gibin dimunta sansandekib mar tonid i wazeq uliq nab a leheq mataw giqisihunam haqad ne ginad emay ye?

² Haiqqgam. Negmo bilaqne sansandek i gibin bilaqaqta na nog iyim osayta. Sa gamuk na i gigemab mar tonan ussa on mataw bunmo gamuk na ahol waqad in i gigo tuhurit kemayta.

³ I gigo kabiy ne gigo hib anon eman ne bilaqne sansandek araqa Krai i gibin mar tonim igan i a le on mataw giqisihunauqta nazaq nog ne ulalabmo osayta. Teq Krai i gibin agamukan na zamor diq amalib a hi mar ton. In God kayeqmo osaqa ago Bugaw amalib gamuk na mar tonta. Ad i in ago kabibiy matawmo diqta agamukan na in gig alaplantab a hi mar ton. Haiqqgam. In on mataw gigemabmo gamuk na mar tonan usaqa.

⁴ Gamuk kawa ya bilayta ka alulin in kazaq. Krai-mo i Aposel giqeman i inmo abinib ago kabiy emauqta. Nazaq iyan inmo teq i gigo kabiy na emid dimniydaq.

⁵ Helmo igmo gigo zawayib Aposel akabiy an ka a hi em nagta. Nazaq iyan i bilaqam, Igmo diq kabiy emauqta nazaq i a hi bilaqam. God-mo zaway igsa i kabiy emauqta haqam.

⁶ Inmo zaway igsa i in ago maror muturta

naqmo akabiyān emauqta. Teq maror muturta na in God ago maror Moses mar tonta nab a hi usaqta. Haiqqam. Bugaw Dimunta naqmo mataw giqeman in God ago maror muturta aduganib gwahtiqayta. Na ezaqgo God ago maror kwaziqta aduganib gunun amo amo mar toniyta na in mataw giyon bilaqsa in moqayta. Ari God ago Bugaw Dimunta mataw giqeman in kayeqmo osayta.

⁷ Ne ginad emiy. God gunun kwaziqta na agamukan gigib qwayta. Qwayim inmo abin ayahta na ulal tonad ahol anuwan atoranmo oysa in gunun na Isrel gibilengo haqad Moses abenab tiqam. Eman Moses gig na waqim Isrel gimen ad gewoqim tinegad in anobun anuwan diq iysa Isrel on mataw gime tih nemeq ahol waqgo biyab a hi iy yaqay. Sa abeb Moses ossa anobun anuwan na tihiqiyyaq. Ari gunun kwaziqta na God anuwan ayahta inaq bolim iyan in abin inaqta. Ta teq gunun na in on mataw giwamuzsa in gigo daq meqinta ulal iysa in moqayta.

⁸ Ari God ago Bugaw Dimunta mataw giwamuzsa in God ago maror muturta aduganib gwahtiqim kayeqmo osayta. Nazaq iyan Bugaw Dimunta akabiyān na abin in gunun kwaziqta akabiyān na abin ayahmo diq uriyamaqta.

⁹ Gunun kwaziqta na in on mataw giyon bilaqsa in givin timeqniyaqta. Gibin meqniysa in gigo daq meqinta amebay na sorim tihiqiyayta. Ta teq gunun na God ahol anuwan ayahta inaq bolim in abin ayahta. Ari God in on mataw giwastitayim ginan on mataw titnonta haqaqta na in nagah ayah diqmo iyim in abin ulilibmo diq gwale

usaqta.

¹⁰ Gunun kwaziqta na abin inaq usta teq abin na tihiqiy. Na ezaqgo Bugaw Dimunta akabiyān muturta na in gunun kwaziqta na abin wazan woqsa in uriyamim abin ayah diqmo iyaqta.

¹¹ Gunun kwaziqta na God ahol anuwan inaq bolta teq in akaman tihiqiy. Ari Bugaw Dimunta akabiyān muturta na tuteqmo tuqusdaqta. Nazaq iyan kabiy muturta na abin ayah nenan diq iyim usaqta.

¹² Ari God ago Bugaw Dimunta on mataw giqemid in God ago maror muturta aduganib gwahtiqeq kuluwa-kuluwmo tuqos daqay haqad, i a hi rabad gamuk na ulalabmo gibilenad luwauqta.

¹³ Teq Moses daq amta nazaq i a hi emauqta. In anobun anuwan na oyad a hi hiqiysamo in tubusan amikta waqeq anobun tiqisihyaq, isihid teq anobun anuwan na miyeq hiqiysa Isrel ahol a hi waq daqay haqad.

¹⁴ Kam nab Isrel ginad soqotim usyaqta. Ad muran kam kab in God ago maror kwaziqta na agamukan huritad in alulin ginad a hi em hasad os tutayta, bilaqne tubusan amikta na ginad isih netim usaqta nazaq. Na ezaqgo mataw na Krai amomo aholib soqotid teq God tubusan amikta na tuwalemdaqta.

¹⁵ Teq Yesus ago kamub iyim bo muran kam kabmo Isrel on mataw in God ago maror Moses bilamta na agamukan huritsa tubusan amikta na ginad isih netsa in ginad a hi emayta.

¹⁶ Ari teq mat aw nog ginad buliyim Iyahta ago hib muleqim ta lehsa Iyahta qmo tubusan ginad

isih netim usaqta na walemaqta.

¹⁷ Ya Iyahta anan bilaqad ya Bugaw Dimunta naqmo anan bilaqaiq. Inmo mataw ginad eman hastitayaqta. Nazaq iyan Iyahta ago Bugaw mat araq aholib kabiy na emsa mat na samanmo gunun haiqmo tiluw osaqta.

¹⁸ Bugaw Dimunta nazaq emsa i bunmo ginobun samanmo tubusan haiqmo usad Iyahta ahol anuwanib oyaqta, bilaqne mataw i gibiyad in Iyahta anobun galas-ib ahol waq nog iyayta. Iyahta inmo Bugaw. Teq in nazaq i gihol buliysa i giwaqan bilaqne in awaqan nog iysa i gihol abin na inaqmo buliyad dimun diq tiqiyaqmo.

4

Aposel gisan moqaqta na in bilaqne kagoh nog

¹ God-mo i ginan anad meqniyan in Aposel akabiyann ka igta. Nazaq iyan i kabiy na emad gidan sosil a hi iyaqta. Haiqqam.

² Daq amebay inaqta mataw ulilemim emayta na i gileh tuqug bug. I mataw kat negad ginad a hi hureqauqta. Teq i God ago gamuk buliyan le araq a hi iyaqta. Haiqqam. God ameb i gamuk heltaqmo ulalab bilaqauqta. I nazaq emsa mataw bunmo in gigemabmo diq i giloyinsa i mataw daq helta emad gamuk helta bilaqauqta.

³ Ari i on mataw asor Yesus awagamun gibilensa in ginad a hi em hasayta. On mataw naqanta saw meqinta na ago danteb osad in hiqiynan tonayta. Nazaq iyan i gigo gamuk na alulin in gimeb ulilemim ussa in ahol a hi waqayta.

⁴ Og ka ago god na in on mataw helmo a hi haqayta bunmo ginad eman romriq iyaqta. Romriq iysa in Kraiss ahol a hi waq kemayta. Kraiss in God adulanmo diq osaqta. Ta teq wagam dimunta Kraiss abin eman ulal iyaqta na in saw anuwan oy nog iysa mataw romriqab osayta na ahol a hi waqayta.

⁵ Mataw i gibin iluwad gimuzingo aqad i a hi gibilenauqta. Haiqqam. I bilaqauq, Yesus Kraissmo in i bunmo gigo Iyahta haqauq. Ad Yesusmo i giqeman i ne gigo kabibiy mataw iyim osauqta haqauq.

⁶ Kwaziqmo God bilam, Romriq saw isihim usaqta nab saw anuwan gwahtiqeq oyan ham. Ad God naqmo in ago anuwan eman i gigemab tuqoyaqmo. Oysa i gime hastitayan i Yesus Kraiss anobun ahol tuwaqauq. Ahol waqsa in anobun God ahol anuwanib oysa i God abin teq in ago zaway na ago tuhurit kemaqta.

⁷ I Aposel giwaz meqin haiqta teq God ago kabiy dimun diqta na i giholib usaqta. I bilaqne kagoh araq aduganib nagah dimunta tenan usaqta nazaq nog. On mataw i gibiysa i mataw gihol awaz meqin haiqta nog iyauqta. Nazaq iyan i mataw zaway haiqta God ago kabiy atoran diqmo emsa Godmo ago zaway i giduganib usaqta na ulal tiqiy hasaq.

⁸ Og ka ago afaqan amo amo tutimmo i giholib gwahtiqaqta teq in i gidanin a hi qwayaqta. Kam kabemmo i kabiy emgo ginadnad emauqta teq i ginad meqniysa kabiy a hi hulosaqta.

⁹ Bab kabemmo i gimuzad gimeqin tonayta teq God i a hi gihulosaqta. Bab na i gibayan diq

woqauqta teq i a hi meqniy hasauqta.

¹⁰ I giholib santitiiy ayahmo sorad a luwsa on mataw i gibiyad in Yesus momta adulan ahol waq nog iyayta. Teq i Yesus ago kabiy daq emsa Yesus hodhodab eraqim azawayin inaq osaqta na i giholib ulal iysa in ahol waqaytamo.

¹¹ I kayeqmo osad Yesus abinib kabiy emsa mataw tutimmo i ginol emnan tonayta. Ginol emnan tonsa i moq ago dantebmo diq osad teq i a hi moqauqta. Nazaq iyan Yesus ago zaway i giqeman kayeqmo osauqta na in i gisan moqaqta kab ulal tiqiy hasaq.

¹² Daq naqmo ago i bilaqauq, Moqmo i Aposel giholib kabiy emaqta haqauq. Ta teq i Aposel gigo kabiy ne giholib anon emsa ne kayeqmo kuluwakuwuwm tuqos daqay haqauq.

¹³ Teq God ago marib gamuk ara q bilamta nazaq i ginad usaqmo. Gamuk na bilam,

Ya God anan helmo haqad iyan ya bilaqaiq ham.

Buk Song 116.10

An nazaqmo i God anan helmo haqad iyan i bilaqauqtamo.

¹⁴ I ginad emauq, God in Iyahta Yesus hodhodab wazan eramta nazaqmo in i inaqmo giwazid i tiqeraqamtamo haqauq. Eraqid teq in i ne nenaq ara qibmo giqad lehid i bunmo in agerab tuqosam haqauq. I ginad nazaq emad gamuk bilaqauqta.

¹⁵ Helmo afaqan nagan bunmo i sorauqta na i negmo gilumsihnan haqad sorauqta. Teq i afaqan nagan sorsa daq na amalib God ago agem dimunta le on mataw kabemmo gigo hib gwah-tiqsa in God esey ugad abin wazan eraqauqta.

Aposel God anan helmo haqad zaway waq yaqayta

¹⁶ Nazaq iyan i God ago kabiy emad i gituw a hi hiqiyad gidan sosil a hi iyaqta. Helmo i afaqan sorsa i ginon ka tihiqiyaq. Teq kam bunmo i gigem zaway muturta waqsa i ginad dimniysa osauqta.

¹⁷ Na ezaqgo i afaqan ka sorad oseq teq amenin kazaq i waqamta. Abeb God abin ayahta teq in ago os dimunta tiqigdaq. Igid i nagah aseseqta na loyinsa in nagah ahol afaqan meqin diqta kuluwa-kuluwmo usdaqta iydaq. Nazaq iyan i afaqan muran sorauqta ka loyinsa in nagah sinamolta kam asitmo usdaqta nazaq nog iyaq.

¹⁸ Na ago iyan i nagah gimeb ulal iyaqta na ahol waqad anan helmo diq a hi haqauqta. Haiqqam. Nagah i gimeb ulilemim usaqta naqmo i gime le ahol waq nog iyad i anan helmo haqauqta. Na ezaqgo nagah i gimeb ahol waqauqta na in kam asitmo usimmo tihiqiyaqta. Ari nagah dimunta i gimeb ulal a hi iyaqta na in tuteqmo kuluwa-kuluwmo tuqusdaqta.

5

¹ I gisan ka bilaqne baybay nog iysa i og kab osauqta. Ad baybay ka meqniyid teq God i gimen bit araq wastitayta na in tiqigdaq. Bit na mataw gibenab a hi emiyta. Haiqqam. In tuteqmo kuluwa-kuluwmo Heven-ib tuqusdaqta. Na i bunmo tuhuritta.

² Nazaq iyan i bit dimunta Heven-ib usaqta na waqeq tubusan nog i gihol sihennan ginad diq bilaqsa i giholnan ek tonad baybay kab osauqta.

³ Na ezaqgo i baybay ka huloseq leheq i ginon muturta na waqeq gihol siheneq i giwitan samanmo gibe aholmo a hi luwam.

⁴ I baybay kab osad gihol afaqan iysa i giholnan ek tonauqta. Teq i moqeq gisan ka huload gibe aholmo osnan ginad bilaqaq nazaq i ginad a hi emauqta. Haiqgam. I gisan kwaziqta ka amalib gisan ta araq muturta na waqeq tubusan nog i giholib emnan ginad bilaqaq. Nazaq iyid teq i gisan moqdaqta ka ulilemsa i gisan kayeqmo us tutdaqta naqmo ulalab tuqusdaq.

⁵ Na God-mo anad i teq gisan muturta waqeq tuteqmo osamta haqad in i giwastitayim giqeman i osauqta. Ad daq nazaq diqmo i giholib tugwah-tiqdaq haqad in ago Bugaw Dimunta tiqig. Igan i ginon mutur iydaqta na atowun nog in i giholib usaqta.

⁶ Nazaq iyan i nagah na anadin emad i giwaz meqniyad a hi rabauqta. Teq i ginad emauq, I gisan ka i gigo baybay nog iyan i osauqta haqauq. Ad i baybay kab osad i Iyahta inaq in ago uliqab a hi osauqta haqauq.

⁷ Nazaq iyan nagah i gimeb ulal iyaqta na i anadin emad kabiy daq emauqta nazaq a haiq. Haiqgam. Nagah God anan gibilenan i anan helmo haqauqta naqmo i ginad wazsa i og kab luw osauqta.

⁸ Ad i giwaz meqniyim a hi rabad og kab osauqta. Osad i gisan ka huload leheq Iyahta inaq in ago uliqab osnan i ginad ayahmo bilaqaqta.

⁹ Teq i le i gigo uliq diqta nab osad o haiq i og kab Iyahta ago hib pesan nog osad i ginad amulikmo kazaq usaqta. I tuteqmo daq dimunta

Iyahta anan anad bilaqaqta naqmo i emad osuq haqauqta.

¹⁰ Na ezaqgo i bunmo Kraiss anognib gwahtiqeq ago hazizirib tituramta. Turad i og kab osad daq emyauqta na ago ahunibmo naw tuwaqam. I daq dimunta o daq meqinta emeq i amenin nazaqmo tuwaqamta.

I on mataw gilumsihid in God inaq an anobun wastitay daqay haqad i kabiy emauqta

¹¹ I teq hazizirib turamta haqad i Iyahta anan rabad ahaqenib osauqta. Osad on mataw bunmo ginad i ginad nog iyeq in Iyahta anan helmo haq daqay haqad i atoranno gibilenauqta. God i gigem ginad tuhurit bugta. Sa ya ne ginan inad emaiq, Nabag ne gigemabmo diq i ginan helmo haqaytamo haqaiq.

¹² Gamuk ka amalib igmo gibin dimunta gibilenid ne i ginan mataw dimunta haq daqay haqad i a hi gibilenauq. Haiqqam. Ne i gigo hurit kemeq teq ne mataw i gihar igayta na giqez amenin emeq i gibin iluw daqay haqad i kawa i gihol anan ne gibilen sireqauq. I gigo bab na gigo daq ulalabta naqmo amalib in gimo gibin iluwad teq in ginad gigemab usaqta na in isihayta.

¹³ Ad in i ginan bilaqay, Mataw ginad agadanta haqay. Teq i ginad agadan iyid na i God inaq gigo nagah. In mataw na gigo nagah a haiq. Ari i ginad dimunta iyid na i ne nenaq gigo nagah. Na mataw na gigo nagah a haiqtamo.

¹⁴ Na ezaqgo Kraiss agem dimunta igaqta na i anadin emad i giqutil eraqsa i in ahol awagamun bilaqad i giqez wasihgo biyab a hi iyauqta. I

ginad emauq, Mat amulikmo on mataw bunmo gigo ban waqim in gimen momta haqauq. Nazaq iyan on mataw bunmo tumoqiymo haqauq.

¹⁵ Teq mat na anad kazaq emad in on mataw bunmo giyon momta. Ya on mataw ya ibinib kayeqmo os daqayta na gimen moqeq ta eraqid teq on mataw na in gimo gihol anadin a ta hi em daqay ham. In yaqmo inadin emad inad muzinad os daqay ham.

¹⁶ Nazaq iyan muran teq abeb i Kraismoo anad muzinad i mataw og kabta ginad a ta hi muzinauq. Ad mataw og kabta mat asanmo ahol waqad ulum kemayta nazaq i a ta hi emauqmo. Helmo, kwaziqmo i og ka ago daq na amalib Kraismoo ulum kemim anan mat diqmo ara q haqyauqta. Ari muran i daq na hulosis i Kraismoo ulum kemim in ago tuhurit kemaqta.

¹⁷ Hurit kemim i ginad emauq, Mat aw nog Kraismoo aholib soqotim inaq osayta na God in giqeman in mataw muturta tiqiyiy haqauq. In ginad gigem kwaziqta na tihiqiy bugan abanab in ginad gigem muturta tugwahtim haqauq.

¹⁸ Teq mat mutur iyaqta na alulin Godmo. Kwaziqmo i in ago bab iyim ossa in Kraismoo eman bolim i gimen dante wastitayan i God inaq an anobun tuwastitay. An anobun wastitayim in daq na agamukan i gibenab eman i on mataw bunmo tigibilenauq.

¹⁹ Gamuk na i kazaq bilaqauqta. God in on mataw in gileh ugayta na gigo daq meqmeqinta nagan ago a hi bilaqad in Kraismoo eman bolim on mataw na gigo ban waqim in gibinib God inaq an anobun tuwastitay haqauq. Wastitayan God

in daq nawa Yesus amta na agamukan i bilaqgo haqad i gibenab tiqamta haqauq.

²⁰ Eman i God aqez na waqim tutad Kraiss on mataw gilumsihta na ago bilaqad i God abinib on mataw gililewunad luwauqta. Nazaq iyan i Kraiss aqez tutad atoranno kazaq ne tigibile-nauqmo, Ne God inaq an anobun wastitaye q inaq dimunmo osiy haqauq.

²¹ Kraiss daq ara q meqinta a hi amta. Teq God i gigo daq meqinta bunmo ginuwim Kraiss aholib eman in daq meqinta nagan bunmo anamren tiqiy. Ad nazaqmo muran i Kraiss inaq soqotim osad in God anad muzinim titnonimmo luwta nazaqmo i gibin tuqusaqtamo.

6

Aposel kabiy emad afaqan kabemmo soriy

¹ I God inaq kabiy emauqta iyan i gamuk awaz meqin diq kazaq ne gibilenauq. God agem dimunta negsa ne abu hi ulumiy haqauq. Luweq ne in ago zaway na samanta waqeq akabiy an a hi em daqay.

² Na ezaqgo God ago marib in kazaq i gibilenaq, Ya igem dimunta negdaiqta akaman ya inad bil- amta nab ya idek emim ne giqez huritta haqaq. Ad ya ne gilumsiheq giwaqdaqta akaman nabmo ya ne gilumsihim giwayta haqaq. *Aisaya 49.8*

Ne ginad em hasiy. God agem dimunta negdaqta akaman na muranmo gwahtiqim usaqta. In muranmo ne gilumsiheq tigiwaqdaqta.

³ Mataw i gigo kabiy ka abin meqin bilaqgo i hulosmo diq hulosauqta. Nazaq iyan i daq ara q mataw ananin bilaq daqayta i a hi emauq.

⁴ Haiqqam. I God ago kabibiy matawmo iyim osauqta. Nazaq iyan tutimmo i daq dimuntaqmo on mataw bunmo giqisihunauqta. Ad i God ago kabiy emad i gituw a hi hiqiysa afaqan amo amo sorauqta. Sa daq hares i gimeqin tonnan tonsa i ginad meqniysa gihol bibiyowunad teq i a hi hureq hasauqta.

⁵ Mataw i ginolad in i giwazim giqirqurayta. Ad in humab emim ek ton meqin i gimalib ek tonad in gigem eraqsa i ginol emnan tonayta. Sa i giholtuw diq bulad kabiy afaqanta emauqta. Tarom kabemmo i anononmo a hi usauqta. Ad kam asor i gigemnan moqad samanmo osauqta.

⁶ Ad teq i daq anumlan inaqta aban diq emad i ginad dimuntaqmo on mataw gibilenauqta. Mataw afaqan igsa i nan kabemmo a hi bilaqad i mataw na gilowan tonauqta. Sa God ago Bugaw Dimunta i ginad wamuzsa i on mataw bunmo ginan ginad bilaqsa i gigemab ginad ara q meqinta a hi usaqta.

⁷ I gamuk helta amalib on mataw gibilenauqta. Ad i God ago zawayib kabiy emad i gigo daq titnonta na bilaqne baqir nog i giben giqabun ban ussa amalib i gigo bab ginolauqta. Sa bab na in i ginolnan tonsa i gigo daq titnonta na bilaqne dareq nog i giben ginasaran ban ussa amalib i gihol adanin qwayauqtamo.

⁸ Mataw asor i gibin wazan eraqsa asor i gibin bayan woqaqta. Sa mataw asor i gigilehunan bilaqsa asor i ginan dimunta haqayta. Mataw

asor i ginan ginad emay, Mataw gikatit meqin haqad in i gibaymuzayta. Teq haiq i gamuk heltaqmo bilaqauqta.

⁹ Mataw i gibiysa i bilaqne mataw gibin haiqta nog iyauq. Teq haiq, i gibin uliq saw bunmo tilahta. I bilaqne mataw moqnan tonayta nog iyim teq haiq i kayeqmo osauqta. I santitit ayahmo waqauqta. Teq santitit na i ginol eman a hi moqauqta.

¹⁰ I gihol gigem afaqan iyaqta teq kam bunmo i ginad dimniysa osauqta. I mataw ginaghan haiqta os nog iyauqta teq i mataw kabemmo gilumsihan in ginaghan kabemmo inaq iyayta. Sa i bilaqne i gigo nagah haiqmo os nog iyauqta teq i nagah dimdimunta bunmo waz bugauqta.

¹¹ Ne Korin on matawta, i ulalabmo kawa ne gibilenad i gigemab ginad araq a hi usaqta. I gigem bunmo ne negauqta.

¹² I gigem a hi wasihad i ne ginan ginad diq dimniyaqta. Ta teq ne gigem wasihad ne i ginan ginad a hi bilaqauqta.

¹³ Muran ya bilaqne onmin gimam gibilen nog ne tigibilenaiq. I ne gimen daq emauqta nazaqmo ne i gimen emad ne gigem dimunta bunmo i igiymo haqaiq.

I God ago bit iyim osauqta

¹⁴ Mataw God anan helmo a hi haqayta na in gihol lul araqta. Nazaq iyan ne in nenaq soqoteq kabiy daq araqibmo hi emiy. Ezaq teq mat daq titnonta emaqta na in mat gunun othasaqta na inaq ginad amulikmo iyeq araqibmo os daqay?

Ta ezaq teq saw anuwan romriq inaq araqibmo gwahtiyeq usdaq?

¹⁵ Krais Satan inaq gigem araqibmo iyim osayta ye? Teq mat Krais anan helmo haqaqta na in mat Krais gileh ugaqta na inaq ginad araqibmo usdaq e?

¹⁶ God ago bit in lul araqa. Sa god katiyta ago bit in lul araqtamo. Ne ginadib bit giger na araqibmo ye? Ne ginad emiy. God kayeqmo osaqta na ago bit igmo. God nazaqmo diq bilamta. In bilam,

Ya igo on mataw nenaq osad teq ya in gilikmanib nenaq tiluwdaiq ham. Teq ya in gigo God iyeq ossa in yaqgo on mataw iyeq tuqos daqay ham. *Wok Pris 26.12; Jeremaya 32.38; Esekiel 37.27*

¹⁷ Nazaq iyan yaqmo Iyahta ya ne kazaq gibilenaiq ham. Ne mataw meqinta na gihulosad gwahtiyeq le giholbin iyeq luwiy haqaiq ham. Luwad ne nagah anumlan inaqta na hi waziy haqaiq ham. Ne nazaq wastitayeq osid teq ya igem dimunta negad nenaq tuqosdaiq ham. *Aisaya 52.11*

¹⁸ Ad ya ne gimam iyeq ossa ne ya itatniz teq ya imigniz iyeq tuqos daqay ham. Yaqmo Iyahta ya zaway bunmo wazaiqta ham. Ya nazaqmo tibilay ham. *2 Samuel 7.8, 14*

7

¹ Ya iyognizmo diq, Gamuk nawa nab God i ginaq osnan haqad hel diqmo tigibilanta. Nazaq iyan i giholib daq meqinta bunmo muzid lehsa

teq i gigemab ginad meqinta nagan bunmo hulobuguş. Hulobuguş i God ameb ginumlan hiqiysa i in ago on mataw tawon diqta iyeq osad i in abin wazinad ahaqenib osuq.

Korin on mataw ginad buliyan Pol in ginan anad dimniy

² Ne gigem dimunta igiy. I ne gigo mat araq a hi meqin ton. Ad i ne gigo mat araq hureqan dan titnonta a hi hulob. Teq i ne gigo mat araq kat ugim ago nagah asit diq a hi hurew.

³ Gamuk ka ya ne giwazid woqgo a hi gibilenaiq. Haiqqam. Ya teko ne ginan tibilayta. Ne i giquitil anabun asormo diq hay. Nazaq iyan ne moqsa i ne nenaq araqibmo tumoqam. Ari ne kayeqmo ossa i ne nenaq kayeqmo tuqosammo.

⁴ Ya ne ginan inad emaiq, Ne dante titnonta na a hikidik hulob daqay haqaiq. Haqad ya ne ginan inad diq dimniyaqta. Helmo diq, ya ne ginadin emad igem zaway iysa osaiqta. Zaway iysa i giholib afaqan kabemmo gwahtiqa teq haiq i ne ginadin emad i gigem dimun dikan iyaqta.

⁵ Teq ya Taitus adanin lehta na ne anadin ta emiy. Kam nab i le saw Masedoniya-ib gwahitiqim kabiy emad i ginamur asit a hi emyauqta. Saw nab afaqan amo amo i giholib gwahtiqaq. Sa mataw i gisan ka meqin tonnan tona i giduganib rab gilum netyaqmo.

⁶ Ta teq i gigo God on mataw ginad meqniysa ginad waqtaqta na inmo Taitus eman i gigo hib bolan i ahol waqad ginad dimniysa gigem kute tinam.

7 Teq Taitus i gigo hib gwahtimta naqmo amomo ago i ginad a hi dimniy. Haiqqam. In le ne gibiyisa ne ginad buliyim dimunmo osayta nazaq in ne gibiyad in agem kiskismo iy. Agem kiskis iyim ussa in bolim ne giwagamun na bilaqan God i gigem eman kiskis tiqiymo. Ne ya ibiynan ginad ayahmo bilaqaqta na ago Taitus bilam. Ad daq meqin ne gigo hib gwahtimta na ago ne ginad meqniysa ne ya iqez muzinnan giwaz diq meqniyayta na ago in bilammo. Bilaqan ya huritim inad ayahmo dimniy.

8 Nabag ne yaqgo sansandek araq na waqim ahol waqad ne ginad timeqniy. Teq ya sansandek na mar tonim eman ne gigo hib lahta na ago ya inad a hi meqniyaq. Helmo. Ne yaqgo sansandek na ahol waqim kam asitmo giqukil tartaysa osiyta na ago ya inad meqniyta.

9 Ari muran ya inad tidimniyaq. Teq ya ne giqeman ne ginad meqniyta na ago ya inad a hi dimniyaq. Haiqqam. Ne ginad meqniysa osim le ne ginad buliyiyta na ago ya inad dimniyaq. Ya inad emaiq, God-mo ne giwastitaynan haqad in afaqan na eman ne giyon gwahtimta haqaiq. Nazaq iyan i gigo sansandek na le ne a hi gimeqin ton.

10 God i giwastitaynan haqad in i ginad eman meqniyaqta. Teq i gigo ginad meqniyaqta na in i giholib anon emsa i ginad buliyim gigo daq meqinta gileh ugauqta. Dante nabmo God i gilumsihim giwaqaqta. Giwaqan abeb i ginad meqniysa osta na i anadin emad i gihol afaqan a ta hi iyauqta. Ari mataw God ago maror asan ban osayta na nazaq a hi emayta. Mataw na ginad

meqniysa osad in gigo ginad meqniy naqmo ayah iyim ginol eman moqayta.

¹¹ Ne ginad em hasiy. God ne giqeman ne ginad meqniysa osad gihol abin meqniyim usta na ne hidmo wastitaynan giqutil eramta. Er-aqsa ne mat daq amta na anan gihol riten lamsa ne in anan gigem timeqniyyaq. Gigem meqniyad giqutil inaqmo tartaynan tonsa ne afaqan na wastitaynan giwaz diq meqniyyi. Giwaz meqniyim ne mat na alowan a hi toniy. Sa ne afaqan na wastitayad daq bunmo ne emiyta na ago ya huritim inad em, Afaqan na ne bunmo gigota a haiq hay.

¹² Nazaq iyan ya ne gimen sansandek mar tonta na ya mat daq meqin amta na anadin emad ya a hi mar ton. Teq in mat ta araq meqin tonta na ya anadin emad sansandek mar tonta nazaq a haiqmo. Haiqgam. Ne i ginadin diq emad i ginad bunmo muzinayta na ulal iyid ne ahol waq kemsu God ahol tuwaq kemdaqmo haqad ya ne gimen sansandek na mar tonta.

¹³ Daq alulin naqmo ago i ne ginan ginad dimniysa i gigem kute nemim usaqta.

Teq i gimomo ne ginan ginad a hi dimniyaq. Ne Taitus ago anad meqniy na walemim ne in anad eman ayahmo dimniymo. An in muleqim ta bolan i in ago anad dimniy na ahol waqad i inaqmo ginad diq tidimniyaqmo.

¹⁴ Ne nazaq eman ya kwaziqmo Taitus ameb ne gibin wazan eraqyaqta na ago ya imebay a hi woqaq. Haiqgam. Gamuk bunmo i ne gibilenta na i gamuk helta bilawta. Ad nazaqmo

i Taitus ameb ne gibin iluwta na i gamuk helta in bulonmo.

¹⁵ Taitus ne gigo hib lehan ne bunmo waqim inaq kiskismo osad ne in wazinad ago nan huritiya. In ne gigo daq na anadin emad in agem ayahmo ne negaqa.

¹⁶ Muran ya ne ginan inadnad a ta hi emaiq. Na ezaqgo ne dante titnonta na muzinad a hikidik hulos daqay haqad ya ne ginan inad tidimniyaq.

Krais ago on mataw uliq Korin-ib osayta na in gimaqbaban saw Judiya-ib osayta na gilumsihnan haqad gihol wastitayeq os daqay

8

Krais ago on mataw in gimaqbaban nagah ago siqim iyim osayta na gilumsih daqay

¹ Ya imaqbaban, ya Krais ago on mataw gidauhan saw Masedoniya-ib osayta na ginan bilaqsa ne huritiy. God agem dimunta mataw na negad in gilikmanib daq araq ayahta tiqam.

² Na in kazaq. Mataw na gigo hib afaqan araq ayahta gwahtiqa in kam meqin diq waqiy. Teq haiq. In ginad ayahmo dimniysa osad in samanmo gina haiqmo os yaqayta na ago a hi bilaqiy. Haiqqam. Kam nab in Krais ago on mataw saw Judiya-ib gina haiqmo osayta na gilumsihnan haqad in gimen mani kabemmo humab tuwoliy.

³ Ya in gibin kazaq diq bilaqdaiq. Mataw na ginad bilaqsa in ginadibmo mani na emiyta haqdaiq. Teq in nagah em daqayta na tiqemim

in na amalib in gimo giholyon nagahta na asor inaqmo a ta em toniy.

⁴ Em tonad in ginad awaz meqin amalib gime kabemmo i gibilen yaqay, Ne hi giwasihsa i inaqmo God ago on mataw tawonta gina haiqta ko tigilumsihnanmo haq yaqay.

⁵ Haqad in daq emnan bilaqiyta na uriyamim in daq dimun diqta emiy. Na in kazaq. Danmeh in gihol Iyahta ugim teq in God anad muzinim in gihol i igiymo.

⁶ In daq nazaq emsa i gibiyad teq i Taitus abe yahad bulon, Tekomo ni Korin gigo hib lehim gibilenan in mataw gina haiqta na gigem dimunta negad in gimen nagah emnan tibilaqiyta haw. Nazaq iyan ni muleqeq ta leheq kabiy ni alulin tiqamta na wamuzad ni Korin on mataw na gilumsihsa in nagah emnan bilaqiyta na emmo emiy haw.

⁷ Ari muran God ago daq dimdimunta kabemmo ne gigo hib ate gwalim usaqta. Ne God anan helmo haqayta na teq ne gamuk anononmo bilaqayta na teq ne ginad amulikmo iysa ne gihol bunmo God ago kabiy ugayta na teq ne gigem dimunta ayahmo i igayta na, daq nagan bunmo ne gigo hib kabemmo diq iyim usaqta. Nazaq iyan i ginad daq dimunta nagan kabemmo ne giholib usaqta nazaqmo ne mataw gina haiqta ko ayahmo gilumsihiymo haqauq.

⁸ Ya ne gibe yahsa ne daq emiy haqad ya a hi gibilenaiq. Haiqgam. Ne helmo on mataw ginan ginad bilaqaq o haiq haqad ya ne gillummo waqaiq. On mataw asor kabiy ka emnan giwaz

meqniyayta nazaq ne ginad usaq o haiq haqad ya gamuk ka gibilenaiq.

⁹ I gigo Iyahta Yesus Kraiss agem dimunta on mataw negad gilumsihta na ago ne tuhuritiy. In ago nagah kuluwmo diq giqusta teq in nagah nagan anadin a hi emad in hulosisim ne gilumsihnan bol. In mat ana haiqta os nog iysa ne God ago sawab nagah dimdimunta inaq tiqiy daqay haqad in nazaq amta.

¹⁰ Ari ya inadta ka bilaqsa ne kazaqmo emiy. Ulig le tihiqiyta nab ne danmab diq mataw gina haiqta na gilumsihnan ginad eraqsa ne gigo nagah asor humab tiqemiyta.

¹¹ Ari muran ne kabiy na emid hiqiyen. Kwaziqmo ne kabiy na hidmo emnan gigem eramta. Nazaq iyan muran ne ginad bilamta nazaqmo ne emiy. Emad ne gigo nagah usaqta naqmo amalib ne kabiy na emid hidmo hiqiy bugan.

¹² Luweq ne ginad em daqay, I nagah emamta kabem a haiq haq daqay. Ne ginad nazaq hi emiy. Mat in mataw gilumsihnan agem eraqta na in ago nagah asitmo in inaq diqta naqmo emsa God ahol waqad anad bilaqta. Anad bilaqsa mat na nagah kabemmo a hi amta na ago in a hi bilaqdaq.

¹³ Teq ne gihol ruguseq samanmo ossa ta ne mataw gilumsih daqayta ko in nagah kabemmo inaq iyeq afaqan haiqmo osiy nazaq ya a hi bilaqaiq. Haiqgam. Naqmo ne mataw ko gilumsihid in ne nenaq araqibmo os daqay haqad ya mataw na gilumsihgo ne gibilenaiq.

¹⁴ Kam kab ne gigo nagah kabemmo inaqta. Sa mataw ko siqim diq iyim osayta. Muran ne gigo

nagah asor mataw na negid abeb ne nagah ago siqim iysa teq in ne gilumsiheq in gigo nagah asor ne tineg daqaymo. Nazaq iyid ne bunmo daq amulik naqmo emad ne araqibmo dimunmo tuqos daqay.

¹⁵ I an ulumsihad araqibmo osamta na agamukan araq God ago marib usaqmo. Gamuk na bilam,

Mataw gigo didaq kabemmo tayiyta na in gigo didaq na bitab a hi lilih ham. Sa mataw gigo didaq asitmo usta na in gigemnan a hi moqiy ham. *Kisim Bek 16.18*

Pol mataw asor giqeman uliq Korin-ib lehiy

¹⁶ Ya God esey diq ugaiq. In Taitus agem wazan eraqan ya ne gilumsihnan igem eraqaqta nazaqmo in agem loyinaqmo.

¹⁷ In ne gigo hib muleqeq ta lehdaq haqad i susumun ugan in dimunmo ham. Teq in kabiy ka emnan agem eraqsa iyan inmo anadibmo ne gigo hib nawa lah.

¹⁸ Lehsa i gimaqbab araq eman in Taitus inaq lahmo. Mat na Yesus awagamun dimunta anonon diqmo bilaqaqta iyan on mataw Yesus ago nan huritayta na gidauhan bunmo gigo hib in abin usaqta.

¹⁹ Teq naqmo amomo a haiq. Yesus ago on mataw gidauhan na bunmo in mat naqmo atowun eman in i inaq araqib naw na waqeq a leheq on mataw gina haiqta na gibenab tiqemam. I nazaq emeq teq i mataw na gilumsihnan ginad ayahmo bilaqaqta na ulal iysa mataw na Iyahta abin wazid ulilibmo tugwalehdaq.

²⁰ Teq i le naw ayahmo na akabiyan emad on mataw ko gilumsihsa mat araq i gimalib nan emnan i gituw hiqiyaq.

²¹ I Iyahta ameb daq dimunta emsa i gigo daq na on mataw bunmo gimeb dimunta tiqiydaqmo haqad i ginad emauqta.

²² Teq i gimaqbab ta araq eman in giger na nenaq lehiymo. I mat na ulum waqad kabiy amo amo ugsa in zaway diq iyeq kabiy na emsa i ahol waqyauqta. In ne ginan anad emaq, Ne nagah kabemmo diq mataw gilumsihgo tiqem daqay haqad in le ne nenaq kabiy na emnan agem diq eraqaq.

²³ Ari ne Taitus ago tuhuritiyta. In ya iteqsor dimunta teq in ya inaq i araqibmo ne gilumsihad gimen kabiy emauqta. Teq i gimaqbaban giger teko ya ginan bilayta na in Yesus ago on mataw gidauhan bunmo gibinib kabiy emad in Kraiss abin eman ayah iyaqta.

²⁴ Nazaq iyan ne mataw ezeqman na gilowan tona on mataw Yesus ago nan huritayta na gidauhan bunmo in ne gibiyiy. Gibiyad ne mataw na ginan ginad bilaqaqta na ago in ahol waq kemad in ginad em daqay, Ne Korin gigo daq nazaq iysa iyan Pol ne gibin iluwaqta haq daqay.

9

Krais ago on mataw Korin-ib osayta na in gimaqbaban saw Judiya-ib osayta na gilumsihnan haqad naw em daqay

¹ Ne God ago on mataw tawonta gina haiqta na gilumsihgo anawun ne em daqayta na ago

ne tuhuritiy. Nazaq iyan ya na ago agamukan sisaqmo a hi mar tondaiq.

² Ne kabiy na emnan gigem eraqaqta na ya tuhurit. Na ago ya on mataw saw Masedoniya-ib osayta na gimeb ne gibin tuteqmo iluwyaiqta. Ad ya kazaq gibilenyaiq, Ulig tihiqiyta nabmo Korin on mataw saw Akaya-ibta na in on mataw gina haiqta na gimen naw emnan gihol tuwastitayiy haqyaiq. Haqsa ne kabiy na emnan gigem diq eraqaqta na ago in tuhuritim in kabiy na emgo giqukil tiqeraqaqmo.

³ Teq i ne gibin iluwyaqta na ago agamukan luweq samanta iydaq haqad i gimaqbaban ezeqman na giqeman ne gigo hib tilehiy. In leheq ne ginad enqenunid ya ne ginan bilayta nazaqmo ne naw na emgo gihol wastitayeq os daqay haqad.

⁴ Luweq ya Masedoniya mataw asor nenaq ne gigo hib lehid ne gihol a hi wastitayeq oseq ne gimebay tuwoqdaq haqad. Sa i ne ginan helmo hawta na ago i gimebay horwazeq tuwoqdaqmo.

⁵ Nazaq iyan ya i gimaqbaban ezeqman na gibilenad gibe yah nog iyan in nawa ne gigo hib tilehiy. In ne gigo hib danmeh leheq nenaq gamuk na wastitayid ne naw ayahmo emnan hel diqmo bilaqiyta na in gimo ginuweq emid tuqusdaq haqad. Nazaq iyid teq naw ayah na ne ginadibmo emiyta nazaq nog tiqiydaq. Sa mataw ginad em daqay, Pol-nen lehim Korin gituw bulad gigo nagah hureqsa in naw na emiy nazaq in ginad a hi em daqay.

⁶ Gamuk ka ne huritiy. Mat ago kabiyab didaq amagin amulikmo leyaqta na in didaq anon kabemmo a hi waqaqta. Teq mat didaq amagin

kabemmo leyaqta na in didaq anon kabemmo waqaqta.

⁷ Ne amulik-mulikmo ginad tiqemiyta nazaqmo ne gigo nagah asor emiy. Luweq mat araq atuw hiqiysa ago nagah asor emad bilaqdaq, Mataw ko ituw bulsa ya nagah emaiq haqdaq. Haiqqam. Mat agem dimniysa ago nagah mataw negsa God in anan anad bilaqdaqta.

⁸ Ne huritiy. God teq nagah kabemmo negid tigiyunindaq. Giyuninsa ne nagah osgo bunmo inaq iyeq ne gigo nagah kabemmo na amalib kabiy dimdimunta bunmo tiqem daqay.

⁹ God ago marib gamuk araq nazaqmo bilamta. In bilam,

God in on mataw gina haiqta saw haresmo os-ayta na gilumsihad in ago nagah kabemmo hunegan in gigo hib lehaqta ham. Teq in ago daq titnonta na tutimmo usaqta ham.

Buk Song 112.9

¹⁰ God-mo didaq amagin kabiy anamren ugan in ago kabiyab leyaqta. Teq inmo didaq na eman gwalim anon eman mat na neqaqta. Ad God naqmo didaq amagin kabemmo diq negid ne gigo nagah kabemmota na amalib on mataw kabemmo tigilumsih daqay. Sa ne gigo daq titnonta na ne gimen anon kabemmo diq tisorqendaqmo.

¹¹ Ad God ne gigo kabiy daq bunmo emid dimunmo lehsa ne on mataw gina haiqta na ayahmo tigilumsih daqay. Sa i ne gigo nagah kabemmo na waqeq a le mataw gina haiqta na negid in ne ginadin emad God esey tuqug daqay.

¹² Nazaq iyan ne God ago on mataw tawonta gina haiqta na ginadin emad gilumsihsa in nagah

ago siqim iyim osayta na tuwaq daqay. Teq na amomo a haiq. Ne on mataw na nagah kabemmo negid in wazlilin tonad gime kabemmo God abin iluwad esey diq tuqug daqaymo.

¹³ Teq daq nawa ne in gilumsihgo em daqayta na in ne gihol alulin emid tugwahtiq hasdaq. Gwah-tiq hasid mataw na ne gibiyad bilaq daqay, Ne Kraiss awagamun dimunta bilaqayta na adanmo diq emayta haq daqay. Haqad ne naw ayahmo negsa in ahol waqad teq ne on mataw ta asor inaqmo gilumsihsa in gibiyad in God anan sorid ulilibmo tugwalehdaq.

¹⁴ Ad in ne ginan ginad em daqay, God agem dimunta ayahmo negad ginad enqenunsa ne daq na emay haq daqay. Haqad in ne ginan ginad bilaqsa God in ne gidimun tongo haqad in tubulon daqay.

¹⁵ Helmo. God i gilumsihim naw dimunta igta na in nagah ayah diqmo iyan i abin bilaq hasgo biyab a haiqta. Nazaq iyan i naw na anadin emad God esey diq uguq.

Mataw asor Pol abin wazan woqsa in Korin giqeman gigem meqinta Pol ugsa Pol inmo ahol adanin qway

10

Mataw asor Pol ago kabiy bayan woqnan ton

¹ Ari mataw asor nan yagad kazaq bilaqay, Pol bolim i inaq osad in ahol wazan woqsa osaqta haqay. Teq in i gihulosim le pesanmo osad in i

giyon gamuk atoran diqmo bilaqaqta haqay. Ta teq yaqmo Pol kazaq ne gibilenaiq. Kraisi inmo ahol wazan woqsa daq kiskista on mataw giyon emaqta nazaq ya ne kiskismo gibilenaiqmo.

² Gibilenad yaqgo gamuk kazaq ne gigo hib lehaq. Ne ginad buliyad midemeqmo osiy. Luweq ya le gwahtiqeq mataw gihar igayta na gamuk awaz meqin diqmo gibilendaiq. Mataw na ginad emay, Pol ayogniz nenaq og kab gibin ayahta waqnan haqad kabiy emayta haqay. Ari in ginad na a hi hulosisid yaqmo leheq in gigez na emid tihiqiydaq.

³ Helmo, i mataw og kabtamo. Teq mataw og kabta an wolayta nazaq i an a hi wolauqta.

⁴ An wolgo anaghan i wazauqta ka in og ka ago nagahta a haiq. Haiqqam. Nagah nagan God ago zaway inaq iyim in i gibabun nan igayta ko gigo zaway bunmo tuwolbiyaydaqta.

⁵ Mataw igmo ag haqad gamuk katiyta amalib God abin wazan woqsa i in ginad meqinta na bayan woq bugaqta. Woq bugsa i in ginad na eman Kraisi ahaqenib iysa in Kraisi ago nan huritayta.

⁶ I gihol tuwastitayim osauqta. Ossa ne Kraisi ahaqenib iyeq nan bunmo huritad muzinsa teq ne gilikmanib mataw nan othasayta na i faq tinegam.

⁷ Nagah ne gimeb usaqta na ne ahol waq kemeq teq ulum kemiy. Ad ne Kraisi ago matawmo diq iyeq teq ne ginad kazaq emiy. I Kraisi agota iyim ossa nazaqmo Pol-nen in Kraisi agota iyim osaymo haqiy.

⁸ Iyahta i gihol abin ayahta igta ka i ne giwazid

woqgo haqad in a hi igta. I ne giqemid ne zaway iyeq turgo haqad in i gibin ka igta. Nazaq iyan Aposel abin i giholib usaqta ka ya iluwad imebay a hi woqaqta.

⁹ Teq ne luweq ginad em daqay, Pol i gimen sansandek mar tonaqta kagan in i giritewunna haqad mar tonaqta haq daqay. Haiqgam. Ne ginad nazaq hi emiy.

¹⁰ Teq nabag ne gigo hib nawa mataw asor ya inan kazaq bilaqay, Pol sansandekib gamuk afaqanta amo amo atoranmo gibilenaqta haqay. Ta teq inmo gwahtiqaan i ahol waqsa in ago zaway haiq diqta iyim in gamuk bilaqgo adan sosil iyaqta haqay.

¹¹ Ari mataw nazaq bilaqayta na in i ginan ginad em hasiy. I pesanmo osad gamuk atoranmo sansandekib gibilenaqta nazaqmo i ne nenaq osad teq i tiqemam.

¹² Teq mataw asor ne gilikmanib osad in gimo gihol abin iluwayta nazaq i gihol anan a hi bilaqam. Ad “I mataw ko nogmo” nazaq i a hi bilaqammo. Ta teq mataw na in God ago gamuk anadin a hi emad in gimo an ahol waqad gihol ago daq ulum kemayta na in dimun a haiq. In nazaq an ago daq ulum kemayta na in ginad hi emta adan emay.

¹³ Ari i nazaq a hi emauqta. I ban God igta na huload gibin samanta iluwana i huloaduq. Huload God kabiy igta naqmo i anadin emad i gihol abin nazaq bilaqauqta. Teq i gigo kabiy na ayawalin le ne gigo hib iytamo.

¹⁴ Nazaq iyan i kwaziqmo ne gigo hib lehta nab i mat araqaq ago kabiy aduganib a hi gwahtiw. Na

igmo kabiy emta na aduganib le gwahtiqim Kraiss awagamun dimunta ne gibilen.

¹⁵ I ban God igta na hulosis mataw ta asor gigo kabiy aqumnib i gihol abin samanta a hi iluwauqta. Haiqqam. I ginad kazaq emauq. Ne ginad helmo haqayta na le ayahmo diq tiqiysa teq i dante inaq iyeq ne gilikmanib kabiy kabemmo tiqemam haqauq.

¹⁶ Emeq teq og saw ne gigilehun ban usaqta nab i leheq Yesus awagamun dimunta in tigi-bilenammo haqauq. Na ezaqgo uliq saw mataw asor kabiy tiqemiya nab i in giqumnib gihol abin samanta waqnan gituw hiqiyaqta.

¹⁷ God ago marib gamuk usaqta ka i anadin emauq. Gamuk na bilam, Mat inmo ahol abin iluwnan haqad in Iyahtaqmo aqumnib ahol abin iluwan ham. *Jeremaya 9.24*

¹⁸ Gamuk na alulin in kazaq. Mat inmo ago zawayib abin eman ayah iyaqta na in Iyahta ago kabibiy mat a haiq. Ari Iyahta inmo mat asen baysihad ago kabiy balaw tonsa mat naqmo in Iyahta ago kabibiy matmo diqta.

11

Pol abin Aposel katiya nagan gihaqenib a hi usaqta

¹ Ari ne tok nemeq ginad emiysa ya gamuk ara q inad hi emta tibilaqnan. Bilaqsa ne huritad asormo hi bilaqiy.

² God anad ne in amomo diq anan moqad ago hib soqoteq inaq os daqayta nazaq ya inad usaqmo. Na ezaqgo ya Kraiss inaq gamuk emim

mataw aw barasta araq mat inaq asit a hi usta waqim aduw ugayta nazaq nogmo ya ne giwaqeq Kraiss tuqugdaiq haqad ya in hel diqmo tubulonta.

³ Teq ya rabaiq. Luweq nagah ahulinaqta na in hilhil ago hurit kemim Iv kat ugta nazaqmo mataw i gihar igayta ko in ne ginad hureqsa ne ginad dimunta amulikmo Kraiss ago hib usaqta na tuhulos daqaymo.

⁴ Ya ne gigo daq tuhurit. Mat araq ne gigo hib lehim Yesus diqta i anan gibilenta na ago a hi bilaqad in Yesus ta araq katiyta anan gibilensa ne huritmo huritayta. Ad nazaqmo ne God ago Bugaw diqta mebmemo waqiyta na huload bugaw ta araq katiyta waqad ne nan kabemmo a hi bilaqaytamo. Teq mat araq Yesus awagamun dimunta ne mebmemo waqim muziniyta na buliyad in Yesus awagamun lul ta araq diqta bilaqsa ne huritgomo iyim osayta.

⁵ Ne gilikmanib mataw asor in gimo gihol anan bilaqay, I Aposel bunmo giquriyamim danmemo diq osauq haqayta. Teq ne huritiy. Ya mataw na gihaqenib a hi osaiqta.

⁶ Helmo ya mat gamuk a hi diq bilaqaiqta teq ya nagah kabemmo ago inad tiqem hasta. Ad i gigo kabiy daq bunmo amalib i ginad awaz meqinta na ulal iysa ne ahol tuwaq kemiyta.

⁷ Ne ginad emiy. Ya God ago gamuk dimunta na ne gigo hib a lehim gibilenad ya anawun araq anan a hi bilayta. Teq ya ne gibin wazan eraqsa ya ihol wazan womta na ya daq meqinta em e?

⁸ Haiqqgam. Yesus ago on mataw gidauhan ta asor ya ibunib turad ilumsihsa ya ne gigo hib

kabiy emyaiqta. Na bilaqne ya in gigo hib nagah rin tonim amalib ne gilumsihyaiqta nog.

⁹ Ya ne nenaq osad nagah araq ago siqim iyeq afaqan na ya a hi negyaiqta. Kam nab ya imaqbaban asor saw Masedoniya hulosisim bolim ya tiqilumsih yaqayta. Sa ya nenaq osad ya ihol wasihim ne yaqgo afaqan sorgo a hi gibilenyaiqta. Ad abeb teq ya afaqan araq a hi negdaiqmo.

¹⁰ Krais ago gamuk helta na ya igemab ussa ya helmo diq kazaq bilaqaiq, Ya mataw gimen kabiy samanmo emaiqta na ago ya ibin iluwaiqta haqaiq. Ad ya ibin kazaq iluwsa ne gigo mat araq saw Akaya-ib ya iqez ka bayid a hikidik woqdaq.

¹¹ Teq nagaqgo ya nazaq ne gimen kabiy emad ya ne gigo nagah araq a hi waqyaiqta? Ya ne ginan inad a hi bilaqsa nazaq emyaiqta ye? Haiqgam. Ya ne ginan inad diq bilaqaqta na ago God tuhurit.

¹² Teq ya mataw gimen kabiy samanmo emaiqta na ya em tuteqmo a tilehdaiq. Na ezaqgo mataw asor gihol kat ugad bilaqay, I Pol kabiy em nogmo i emauqta haqay. Nazaq iyan ya God ago kabiy samanmo emad ya mataw na giqez adanin tuqway bugaiq.

¹³ Mataw nazaq in gimo gihol abin iluwayta na in aposel katiyta. In mataw kat negnan haqad kabiy emayta. Mataw na giholin awaqan bilaqne Krais ago Aposel diqta giwaqan nogta teq in hel diq a haiqta.

¹⁴ Teq ya mataw na ginan nazaq bilaqsa ne ginadnad hi emiy. Satan ahol buliyim awaqan bilaqne God ago angelo awaqan nog iyaqtamo.

¹⁵ Nazaq iyan Satan ago kabibiy mataw nawa ne gilikmanib kabiy emayta na in gihol awaqaan buliyad dante titnonta ago kabibiy mataw nog iysa daq na ago ne gihol hi ritenan. Abeb mataw na kabiy meqinta emayta nazaqmo in amenin meqinta tuwaq daqaymo.

Pol Aposel akabiy an emad afaqaan kabemmo sor

¹⁶ Ya gamuk tibilayta nazaq ya a ta bilaq tonaiq. Ne ya inan mat agadanta hi bilaqiy haqaiq. Ari ne ya inan nazaq ginad emeq na dimunmo. Ne mat anad asorta hulosan gamuk haresmo bilaqaqta nazaqmo ne ya ihulosid ya ihol abin asit iluwiqmo.

¹⁷ Ya Iyahta anad muzinim gamuk ka a hi bilaqaiq. Haiqqam. Ya ihol abin iluwaita ka ya mat agadanta gamuk bilaq nog iyaiq.

¹⁸ Mataw kabemmo in og ka ago daq muzinad gihol abin wazan eraqaqta. Nazaq iyan ya nazaqmo daq na muzineq ya ihol abin tiqiluwnanmo.

¹⁹ Nabag ne ginad emay, I ginad tiqem hasta haqayta. Nazaq iyan ne mataw agadanta gihulossa in gamuk haresmo bilaqsa ne gigem a hi meqniyaqta.

²⁰ Ad mat araq ne giqeman ne in ago kabibiy mataw samanta iyad ne nan kabemmo a hi bilaqayta. Sa in ne kat negad gigo nagah bunmo samanmo waqsa ne tok nemim kiskismo osayta. Ad in bilaqaq, Yaqmo mat ayahta haqad teq in ne gimanmanib hunegsa ne aholibmo hiqiyad nan araq a hi ugayta.

²¹ Ari i ne nenaq osta nab i daq atoranta nazaq a hi emyauqta. Teq ne ginad ezaq emay? I le ne nenaq kiskismo osta na towa ne ginadib i mataw diq a haiqta daqagya haqay. Nazaq iyan yaqgo daq kiskista na ago ya anadin emad imebay tuwoqaq.

Ta teq aposel katiyta na in gimo gihol awagamun bilaqad gibin iluwsa ya nazaqmo ihol awagamun bilaqad yaqmo ihol abin tiqiluw-daiqmo. (Oyeq, ya mat agadanta gamuk bilaq nog tiqiyaiq.)

²² Mataw na in Hibru ginedan asor e? Ya Hibru ginedan araqmo. Teq in Isrel gigo God anan helmo haqay ye? Ya nazaqmo Isrel gigo God anan helmo haqaiqta. In Abraham anaynayniz asor e? Ya inaqmo Abraham anaynayin araqmo.

²³ In Krai ago kabibiy matawta ye? Ya in giquriyamim Krai ago kabiy dimun diqmo emaiqta. (Ya mat agadan diqta gamuk bilaq nog tiqiyaiq.) Teq ya mataw na gigo kabiy uriyamim ya iholtuw bulad kabiy ayah diqmo emta. Ad ya mataw na giquriyamim ime kabemmo bit giqirquran osaytab osta. Teq mataw gime kabemmo inoliyta na in mataw na giquriyammo. Ad ya ime kabemmo moqnan tonta na in giquriyammo.

²⁴ Kam abaynaginmo Juda mataw ya iwazim gime 39 nazaq gusib ya inol titaiy.

²⁵ Teq in gime ezeqmanmo yukib inoliy. Ad in gime amulikmo eraqim ya imalib gig hunegiymo. Ime ezeqmanmo ya muyib lehsa muy meqniyim kamismeb wolahta. Teq kam araqab muy

meqniyan kam amulikmo taromab zeqab inaqmo ya kamis amalib al tonad luwta.

²⁶ Tutimmo ya uliq-uliqgo luwad inamur a hi emyaiqta. Ya yuw aseseqta urotim lehsa yuw ineqnan tonyaqa. Teq mataw girin inaqta danib ibiyad inol emnan ton yaqayta. Sa yaqmo isenlulmo in ya inol emnan tonsa mataw ta asor Juda a haiqta nagan ya inol emnan ton yaqaymo. Uliq aseseqtab ya lehim ossa inol emnan ton yaqayta. Ad ya uliq huloseq danib lehad luwsa inol emnan ton yaqaymo. Ya kamismeb luwsa mataw inolnan ton yaqayta. Teq mataw asor katiyad “I ni nimaqbaban” haqad teq in ya inol emnan ton yaqaymo.

²⁷ Ya iholtuw bulad kabiy afaqanta emyaiqta. Sirisirimo taromab ya a hi usyaiqta. Ya didaqqan yuwnan moqad ime kabemmo didaq haiqmo osyaiqta. Ad tim inolsa ya nagah araq ihol sihendaiqta haiq iyaiqtamo.

²⁸ Teq yaqmo igo afaqan kawa ya tibilayta ka amomo ya a hi soryaiqta. Haiqqam. Kam bunmo ya Kraisa ago on mataw gidauhan uliq-uliqgo osayta na gigo afaqan inaqmo sorad ya ihol afaqan diq iyyaqta.

²⁹ Ne ginad emiy. Kraisa ago on mataw gilikmanib araq ago zaway hiqiysa yaqgo zaway tihiqiyaqtamo. Teq in gigo araq daq meqintab woqsa ya ihol afaqan iysa inad timeqniyaqtamo.

³⁰ Ari ya dante araq haiqqam iyeq yaqmo ihol abin tiqiluwdaiq. Ta teq yaqgo zaway hiqiyan ya ihol ulumsihgo dan haiqmo osta naqmo ago ya ihol abin iluwdaiqta.

³¹ Helmo ya bilaqaiq. I Iyahta Yesus Amam God abin tuteqmo soramta na inmo ya igem ahol waq kemad ya a hi katiyaiqta na ago in tuhuritaq.

³² Na in kazaq. Kwaziqmo ya uliq Damaskus-ib ossa King Aretas ago ahaqenibta na in uliq na wamuzad osim bilaqan uliq na ago dan ez bunmo tawan emiyta, in ya iwazeq iqirqurnan haqad.

³³ Teq haiq. Ya iyogniz asor ya iwaqim kararib iqemim teq in gel asan ban ihulosan wole ogib hitiqim ya tukim lehsa mat na a hi iwaz.

12

Pol nagah araq mataw sen qwayim ahol waqayta nazaq nog ahol waqsa God gamuk awaz meqinta ug

¹ Ya ihol adanin qwaynan haqad dante araq haiqqam iyim ya ihol abin iluweq a tileh tutnan. Gamuk ka asit a hi ilumsihdaqta teq ya bilaqmo tibilaqdaiqta. Ad mat araq sen qway nog iyim Iyahta ago nagah asor gibiyad teq in gamuk ulilemabta huritta na ago ya ne tigibilendaiq.

² Ya Kraiss ago mat araq abin kazaq huritta. Kwaziqmo God in mat na waqim ad ago uliq Heven-ibmo diq gwalahtha. Teq in gwalahtha na ago ulig 14 nazaq tihiqiy. Mat na asan inaqmo gwalahtha o haiq in awitanmo gwalah o ya inad a hi emaiq. God amomo huritta.

³⁻⁴ Ari God in mat na waqim ad ago uliq Paradais-ib gwalahtha naqmo ago ya huritta. Teq ya teko bilayta nazaq ya a ta bilaq tonaiq. In asan inaqmo gwalahtha o haiq in awitanmo gwalah o ya inad a hi emaiq. God amomo huritta. Mat na

gwalehim gamuk lul araq diqta hurit. Huritim in bilaqgo anad siqim iyaq. Sa gamuk na agununin ayah diqmo iyan in bilaqgo ago zaway haiqmo.

⁵ Ya mat naqanta abin tiqiluwdaiqta. Teq yaqmo kabiy emta na ago ya ihol abin iluwnan ituw hiqiyay. Ari tutimmo yaqgo zaway hiqiyay ya ihol ulumsihgo dan haiqmo osaiqta naqmo ago hib ya ihol abin tiqiluwdaiq.

⁶ Helmo ya ihol abin diq tiqiluwunan haqad ya mat agadanta gamuk bilaq nog a hi iydaiq. Na ezaqgo ya gamuk heltaqmo bilaqdaiqta. Teq yaqmo ihol wasihim ya ihol abin a hi iluwaiqta. Luweq mataw yaqgo gamuk teq yaqgo daq diqta na anadin a hi emad in yaqgo daq asor ahol a hi waqiyta na inaqmo bilaqad in ya ibin samanta iluwid ulilibmo diq gwalehdaq haqad.

Nagah araq sasuy nogta Pol asan ulum tayyaq

⁷ Helmo, ya God ago uliq nab gwalehan in ago nagah dimdimunta kabemmo iqisihunta. Teq ya nagah na anadin emad ya inad dimniysa ihol abin wazid eraqgo God hulos. Nazaq iyan in nagah araq bilaqne sasuy nogta eman bolim ya isan tuqulumaq, ya ihol wazid woqsa ihol abin a hi iluwdaiq haqad. Nagah na Satan ago hib osim bolim in bilaqne Satan ago nantut nog iyim ya iholib usaqta.

⁸ Ussa ya ime ezeqmanmo Iyahta inaq gamuk emad tubulon, in ya iholib nagah na walemdaq haqad.

⁹ Teq in ya kazaq ibilan. Ya a hi walemdaq ham. Ya igem dimunta nigsa ni zaway diq iyeq afaqan na tisordaq ham. Na ezaqgo ham ya mat

ago zaway haiqta na ulumsihad amalib kabiy emsa yaqgo zaway in aholib ulal tiqiy hasaqta ham. Iyahta nazaq ibilenan muran ya mat yaqgo zaway haiqta nazaq ya ihol abin iluwnan inad diq bilaqaqta. Ya nazaq emsa Kraiss ago zaway ayahmo ya iholib ussa ya loyin kemaiqta.

¹⁰ Nazaq iyan ya ihol loyinsa yaqgo zaway hiqiysa kam nab ya inad dimniysa tok nemim osaiqta. Kraiss abin ya iholib usaqta na ago mataw ibilawunad afaqan yagad teq in ya imeqin tonayta. In nazaq emsa ya God ago kabiy emad ihol bibiyowunaiqta. Teq daq nazaq iholib gwahtiqa ya igem kiskismo ussa nan kabemmo a hi bilaqaiqta. Na ezaqgo ya ihol loyinsa yaqgo zaway hiqiy nog iyaqta nab Kraiss ago zaway ya iholib bolsa ya iwaz timeqniyaiqta.

Pol in uliq Korin on mataw God anan helmo haqayta na zaway nag

¹¹ Ya mat agadanta gamuk bilaq nog tiqiy. Teq negmo ya igem wizan ya gamuk nawa na tibilayta. Negmo ya ibin dimunta na bilaq nagiyta. Teq ne a hi bilaqan iyan yaqmo ihol abin tibilay. Helmo ya mat ibin haiqta teq ya mataw nawa ne ginan Aposel danmeh diqta haqayta na gihagenibta a haiq.

¹² Ya ne gilikmanib osad Aposel ago kabiymo diqta emad ya ituw a hi hiqiyyaqta. Daq azawayin inaqta amo amo kabemmo teq kabiy aseseqtaqmo ya ne gigo hib giqemsa ya Aposel diqta na ago ne tuhurit kemiy.

¹³ Ya Kraiss ago on mataw gidauhan ta asor na gigo hib kabiy daq emta nazaqmo ya ne gigo hib

tiqemtamo. Ari ya in gigo hib kabiyy emta na araq ne gigo hib a hi emid ne bilaqsa ya huritiq. Helmo daq araq ya in gigo hib emim teq ya ne gigo hib a hi emta na in kazaq. Ne didaq nagah yaggo haqad ya a hi gibilenan ne ya iwamuzgo giholtuw a hi buliy. Yaqgo daq na ne ginadib meqniyyid ne ginad dimunta yagad yaqgo daq meqinta na walemad anadin ta hi emiy.

¹⁴ Ari ya ime ezeqmanta ne gigo hib lehnan ihol tuwastitayim osaiq. Ya ne gigo hib leheq didaq nagah yaggo a hi gibilenid ne ya iwamuzad giholtuw a hi bul daqay. Na ezaqgo ya ne gigo nagah waqnan inad a hi bilaqaq. Ya negmo giwaqnan inad bilaqaqta. Ne ginad emiy. Onmin in ginenmaman gimen didaq nagah zaygo mani humab a hi wolayta. Haiqqam. Ginenmaman naqmo in gigo onmin gimen nagah zaygo mani humab wolayta.

¹⁵ Nazaq iyan ya inad dimniysa yaqgo nagah bunmo ne gimen hulosad ya ihol nog inaqmo tuhulosdaiq. Ya ne ginan inad ayahmo bilaqsa ta ne ya inan ginad asitmoqmo bilaqdaq e?

¹⁶ Ya nenaq osad afaqan a hi negta na ago ne ginad tiqem hasayta. Teq luweq ne ginad em daqay, Pol kat igad ago soysoy amalib i gihureqan i in aqez muzta haq daqay.

¹⁷ Ya mataw asor giqeman ne gigo hib lehiyta na in ne kat negad ne gigo nagah asor samanmo yaqmen waqiy ye?

¹⁸ Ya Taitus abe yahsa in ne gigo hib lahta. Lehsa i gimaqbab araq na ya eman in inaq lahmo. Lehim Taitus kat negad ne gigo nagah asor samanmo wam e? Teq in anad dimunta

negad nenaq kiskismo osta nazaq i nenaq a hi ostamo ye? Ad in ne gilumsihnan kabiy dimunta ne gimen emyaqta nazaqmo i a hi em negtamo ye?

¹⁹ I gamuk kazaq bilaqsa nabag ne huritad ginad emay, Pol ayogniz nenaq in gimo gihol ulumsihnan haqad gihol adanin qwayim gamuk ka i gibilenayta haqay. Haiqgam. God i gibiysa i Kraisa ago on mataw iyim i gamuk ka helmo ne gibilenauq. I giyogniz dimun diqta, kabiy daq bunmo i emauqta na i negmo zaway negid ne giwaz meqniyeq tur daqay haqad i emauqta.

²⁰ Ya rabaiq. Luweq ya le ne gigo hib gwahtiqeq ya ne ginan inad emaiqta nazaq nog ne a hi iysa ta ne ya inan ginad emayta nazaq nog ya a hi iydaiqmo. Teq ya le ne gigo hib gwahtiqeq ne gilikmanib daq meqinta kagzaqta ahol waqdaiq haqad ya rabaiqmo. Ne an mugsas teq ne an agem meqinta ugsa teq ne gigem meqniysa teq ne an rabunad giholbin giholbinmo ossa teq ne an agilehunan bilaqsa teq ne yuw alozin a luwsa teq ne girerey emsa teq ne ginad hi emta adan emad ginadibmo kabiy daq emsa luweq ne daq nagan emsa ya gibiydaiq haqad ya rabaiq.

²¹ Teq luweq ne gigo mataw asor kwaziqmo daq anumlan inaqta em yaqayta na teq asor an haresmo hureqeq inaq us yaqayta na teq asor gihol bilaq adan ayahmo giholib ussa in muzin yaqayta nagan in ginad a hi buliyeq gigo daq meqinta nagan gileh a hi negsa ya gibiydaiq haqad ya rabaiqmo. In nazaq emad luwsa ya ne gigo hib a ta gwahtiqid nab yaqgo God ne gimeb iwazid woqeq ya iqutil tartaysa mataw nan a hi

huritayta na ginan gaq wazad tuqusdaiq.

13

Korin on mataw Krai s ago nan huritayta na in ginad helmo haqayta na alowan ton daqay

¹ Muran ya ime ezeqmanta ka ne gigo hib leheq ya mataw nan a hi huritayta na hazizirib tigiqemdaiq. Nazaq haqad ya God ago marib gamuk araq usaq na anadin tiqemaiq. Gamuk na bilam,

Mataw giger o ezeqman nazaq in gigez rom toneq gamuk araqibmo bilaqid teq in gigo gamuk na zaway iyeq nazaqmo tuqus tutdaq ham.

Lo 19.15

² Ya ime gigerta le ne nenaq osad ya eraqim mataw kwaziqmo daq meqinta emiyta na giyogniz bunmo nenaq gidek wazim gibilen kem. Ad muran ya pesanmo osad ya kazaq in gidek wazim a ta gibilen tonaiq. Ya ne gigo hib muleqeq ta leheq teq ya mataw daq meqinta emay na gilowan a hi tondaiq haqaiq.

³ Na ezaqgo negmo ya igem ulumad bilaqay, Ezaq teq Krai s ni niqezab gamuk bilaqaqta na ago i hurit kemam haqayta. Ari ne ginad emiy. Krai s ne giwastitaynan haqad in ne girabunad daq kiskista a hi negaqta. Haiqqam. In ne gilikmanib kabiy awaz meqin diqta emaqta. Sa ya ne gigo hib leheq nazaqmo diq ya tiqemdaiqmo.

⁴ Helmo kwaziqmo Krai s ago zaway haiqta nog iyan mataw in ayib dom woliyta. Teq muran in God ago zaway amalib kayeqmo luw osaqta. Ari i Krai s inaq soqotim osad in og kab zaway haiqmo osta nazaq i osauqtamo. Teq i God ago zaway

amalib Kraiss inaq kayeqmo osad i ne gilumsihad giwastitayauqta.

⁵ Kraiss ne giduganib usaqta na ago ne ginad a hi emay ye? Negmo gihol ulum kemad teq gigem loyin kemiy. Ne Kraiss anan helmo haqad inmo anad muzinad osay o haiq? Ari ne gihol loyinsa ne gidugan samanmo usid nab ne ginad em daqay, Kraiss Yesus i giduganib a hi osaq haq daqay.

⁶ Ad ne i gilum kemiymo. Gilum kemeq Kraiss i giduganib ossa i in ago kabiy emauqta na ago ne hurit kemiy.

⁷ Teq God ne ginad wamuzsa ne i gilum kemad ginad meqinta araq hi waqiy haqad i ne gimen God bulonauqta. Ta teq Kraiss igmo giduganib osaqta na ulal iysa ne i ginan helmo haq daqay haqad nazaq i God a hi bulonauqta. Haiqqam. Luweq ne i gibiy kireh tona i mataw katiyta nog iysa ne dan titnonta tuhulos daqay haqad i nazaq ne gimen God bulonauqta. Teq i ginad ayahta ne gigo hib usaqta na in kazaq. Ne i ginan helmo haqay o haiq na o tob iysa ne God-mo anad muzinad daq dimunta emiy haqauq.

⁸ Ne ginad emiy. I God ago gamuk helta bayid woqgo i giholib haiqqam. I gamuk helta na ulumsihgomo osauqta.

⁹ Daq alulin naqmo ago i gigo zaway hiqiysa ta ne giwaz meqniyim ossa nab i ginad tidimniyaq. Ad ne giwaz timeqniy haseq God anad bunmo tumuzin bug daqay haqad i ne gimen God bulonauqta.

¹⁰ Ya God ago on mataw gilumsihad in giwaz meqniyeq os daqay haqad Iyahta in ya ibin

Aposel ka yagta. Ya mataw giwazid woqgo haqad in ya ibin ka a hi yag. Nazaq iyan ya nenaq nab a hi osad iyan ya sansandek ka mar tonim eman ne gigo hib lehaq. Ne gamuk ka ahol waqad gihol wastitaysa teq ya nawa lehdaiq haqad. Nazaq iyid teq ya leheq ne nenaq midemqanmo osad ya ibin ayahta ka amalib atoranno a hi gibilendaiq.

Pol ago zeq dimun eman Kraiss ago on mataw uliq Korin-ib osayta na gigo hib lah

¹¹ Ya imaqbaban, yaqgo gamuk bolim kawaqmo tihiqiy. Ne ginad dimniysa osiy. Ad ne wastitayeq anonon diqmo osnan haqad giholtuw bulad luwiy. Teq ya ne gigo os wastitaygo gibilenta ka ne huritiymo. Huriteq ne ginad amulikmo iysa zib alowabmo osiy. Ne nazaq emsa teq God i giqeman i an anan ginad bilaqsa zib alowab osauqta na inmo ne nenaq tuqosdaq.

¹²⁻¹³ Ari God ago on mataw gigo daq titnonta na amalib ne an zeq dimun ugiy. Teq God ago on mataw tawonta kawa osayta ka bunmo in gigo zeq dimun ne negaymo.

¹⁴ Ari Iyahta Yesus Kraiss agem dimunta negsa ne osiy. Teq God ne ginan anad bilaqsa in ago Bugaw Dimunta ne bunmo nenaq usanmo. Nawaqmo.

God Ago Maror Mutturta Agamukan
The New Testament in the Bargam Language of Papua
New Guinea

Nupela Testamen long tokples Bargam long Niugini

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bargam

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-02-05

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

e6d4bba7-efc9-5580-b990-ee6b0ef92064